

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

Klynge VVK C

2024

VALBY VUGGESTUE

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Valby vuggestue i Klynge VVK C	s. 3
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	s. 5
Pædagogisk grundlag	s. 6
Barnesyn	s. 9
Dannelse og børneperspektiv	s. 10
Leg	s. 11
Læring	s. 12
Børnefællesskaber	s. 13
Pædagogisk læringsmiljø	s. 14
Samarbejde med forældre om børns læring	s. 16
Børn i udsatte positioner	s. 19
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	s. 20
Inddragelse af lokalsamfundet	s. 20
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske	
Børnemiljø	s. 21
De seks læreplanstemaer	s. 23
Alsidig personlig udvikling	s. 23
Social udvikling	s. 25
Kommunikation og sprog	s. 28
Krop sanser og bevægelse	s. 35
Natur, udeliv og science	s. 37
Kultur, æstetik og fællesskab	s. 39
Evalueringskultur	s. 41

VALBY VUGGESTUE I KLYNGE VVK C

Hvem er vi?

Valby Vuggestue er en vuggestue normeret til 96 børn i alderen 0-3 år. Vi har ca. 35 medarbejdere, herunder 30 pædagogiske personaler der er tilknyttet de otte stuer bestående af; Pingvinerne, Mariehønsene, Troldene, Sommerfuglene, Kaninerne, Delfinerne, Krudtuglerne og Girafferne.

Valby Vuggestue er beliggende i en stor, ældre murstensvilla i to etager.

Vi har fire stuer i stueetagen og fire stuer på 1. salen. Derudover har vi følgende fællesrum, to "hopperum" – et i stueetagen samt et på førstesalen og "Himmelrummet" på førstesalen, der er indrettet med bl.a. faldunderlag, rutsjebane og ribber. Udover disse tre rum, så forsøger vi at udnytte vores kvadratmeter bedst muligt ved bl.a. at inddrage gangarealerne som legezoner.

I Valby Vuggestue vægter vi udelivet højt, og vi tilbringer en stor del af vores tid på vores helt fantastiske legeplads. Vi har bl.a. trampoliner, store og små sandkasser, et krible-krable vildnis, insekthoteller, rutsjebane, gynger, små græsklædte bakker, bålhytte og vores helt egen "kongestol" hvor børnene f.eks. kan lytte til historier og eventyr.

I Valby Vuggestue mener vi, at vores vigtigste opgave er at understøtte, at alle børn får lige muligheder for at udvikle deres fulde potentiale. Dette sikrer vi ved at skabe tryghed for det enkelte barn samt dets familie, give omsorg både 1:1 og i grupper og via arbejdet med dynamiske børnegrupper, således at alle børn oplever at de er en del af et meningsfyldt fællesskab.

I Valby Vuggestue ser vi styrke i vores forskelligheder. Vi er alle forskellige, men vi værdsætter højt at skabe en fælles retning og fungere som ét samlede hus. Vi mener at det er med til at højne fagligheden, når vi i fællesskab reflekterer sammen, vidensdeler med hinanden og deler ud af vores erfaringer.

Alt tekst der beskriver den konkrete pædagogiske praksis i Valby Vuggestue samt de overvejelser og refleksioner der er særegne for os i Valby Vuggestue, er beskrevet i de blå felter.

Alt tekst der er lovgivning, rammerne for arbejdet med læreplanen eller det overordnede for hele klyngen, er beskrevet i de lilla felter.

Klynge VVK C

Klynge VVK C er en klynge bestående af 0 – 6 års daginstitutioner, der på nuværende tidspunkt består af 6 enheder med ca. 550 børn.

Enhederne er **Valby Vuggestue**, Regnbuen, Trylleskoven, Nabohuset, Børnehuset Fengersvej og Tvillingehuset.

Vi har i klynge VVK C valgt at udarbejde Den styrkede pædagogiske læreplan i to trin.

1. trin er et ledelsesmæssigt niveau, hvor ledelsesteamet har beskrevet det overordnede ledelsesperspektiv for, at vi i alle vores enheder har en rød tråd i arbejdet med de styrkede læreplaner.

2. trin er inddragelse af det pædagogiske personale, som skal arbejde lokalt med den styrkede pædagogiske læreplan og beskrive deres arbejde.

I VVK C er vores vision:

VVK C er en sammenhængende og attraktiv klynge for børn, forældre og medarbejdere.

Alle arbejder aktivt med klyngens fælles definerede kerneopgave og faglige rum.

Vi når vores ønskede resultater gennem fleksible og professionelle arbejdsfællesskaber.

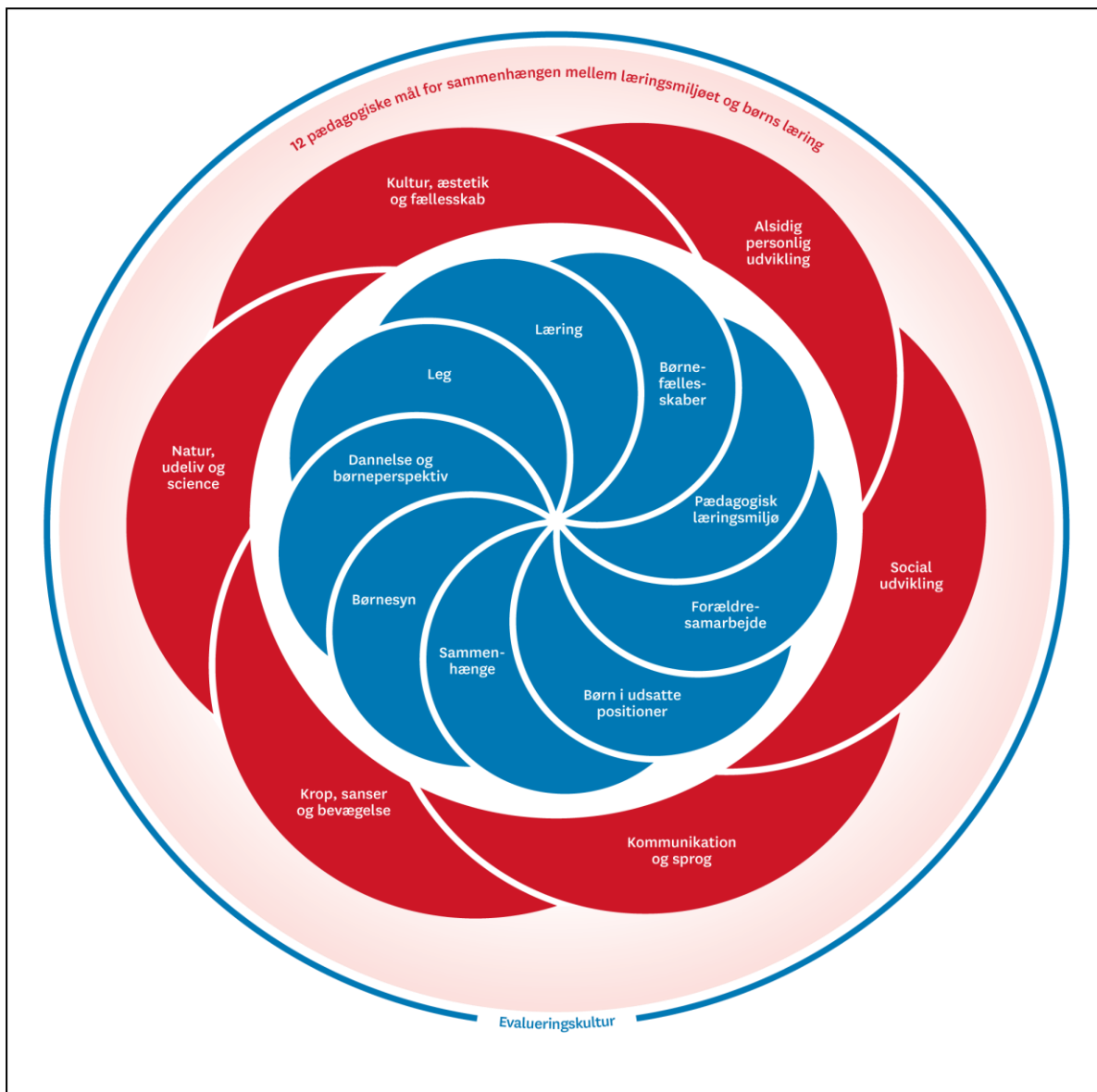

Visionen er funderet i:

- - Ét ledelsesteam med fælles ledelsesansvar.
- - Alle medarbejdere arbejder som ét team.
- - Systematisk brug af data på alle niveauer.
- - Bæredygtig økonomi.
- - Samarbejde med forældrene omkring barnet.
- - Positive fortællinger omkring kerneopgaven.
- - Sammenhængskraft på tværs i klyngen gennem faglige udvalg.

I Klynge VVK C arbejder vi ud fra en række fælles pædagogiske afsæt for, hvordan vi understøtter børnenes udvikling og læring. Dette kan ses ved at alle enheder arbejder med opdeling af børn i små grupper - aktivitetsskemaer/ugeplaner – Sammen om sprog samt SMTTE-modellen.

RAMME FOR UDARBEJDELSE AF DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

PÆDAGOGISK GRUNDLAG

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

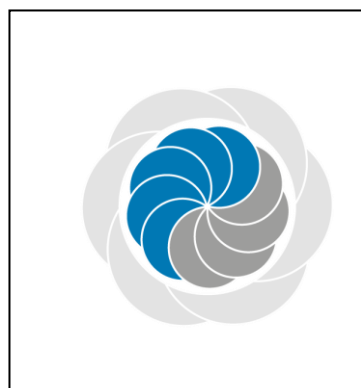

I Valby vuggestue har vi en målsætning om "At skabe læringsmiljøer af høj kvalitet for alle børn igennem hele dagen" Det kræver stor opmærksomhed på det pædagogiske personales rolle og deres betydning for barnets udvikling, læring, trivsel og dannelse.

Det pædagogiske grundlag, er derved funderet i viden om vigtigheden af den voksnes rolle i barnets hverdag. Det betyder, at det er vores opgave som pædagogisk personale hele tiden at have barnets udvikling som pejlemærke for vores praksis. Børnegrupperne ændrer sig, derved ændrer praksis sig, hvilket har betydning for vores tilgang.

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber

De 5 centrale elementer fra vores fælles pædagogiske grundlag er beskrevet i de kommende afsnit. Afsnittene giver et indblik i hvorledes elementerne bliver omsat og kommer til udtryk i vores hverdag med børnene i Valby vuggestue.

Barnesynet er i dagtilbudslovens §8, stk. 2 beskrevet som følgende:

”Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes de første år.”

”FN’s Børnekonventions fokus på barnets ret til leg og medbestemmelse står centralt i danske dagtilbud. Det betyder, at dagtilbuddene er forpligtede til at give børnene medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver, og hvor den børneinitierede leg fremmes af det pædagogiske personale, som værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst.

Børnesynet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. Derfor værner danske dagtilbud om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. I danske dagtilbud er der fokus på at drage omsorg for børnene og samtidigt stimulere og udfordre børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

De danske dagtilbud skal være med til at understøtte det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor et nært og tillidsskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære at udvikle sig. Børn opfattes som kompetente og selvstændige, samtidigt med at børn har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale.

Det pædagogiske personale og ledelsen må skabe organisatoriske rammer og et læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – når der er tale om både planlagte aktiviteter, spontant opstået situationer, leg og rutinesituationer. Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme.

Legen og legene, nysgerrige tilgange er udgangspunktet for de processer, som barnet indgår i, og som det pædagogiske personale har ansvaret for at rammesætte. Læreplanen skal understøtte, at dette fokus fastholdes i det pædagogiske arbejde.”

Barnesyn:

Vi arbejder ud fra og tilrettelægger hverdagen i Valby vuggestue ud fra, at alle børn er kompetente mennesker og alle kan bidrage med noget. Det betyder at vi er ligeværdige i relationen og at pædagogen skal bestræbe sig på at forstå barnet ud fra barnets eget perspektiv. Vi har en forståelse for, at der er flere måder at anskue verden på og der derfor er flere værdisæt i spil.

Det er derfor vores opgave at være nysgerrige ind i dette, så barnet oplever en gensidighed i relationen.

Det betyder derfor også at vi går til den pædagogiske opgave med et blik for barnet som medskaber af egen udvikling, hvor vi giver mulighed for at barnet får indflydelse, medansvar og en forståelse for demokrati i den sociale kontekst. Vi har selvfølgelig barnets alder, udviklingszone og modenhed med i vores overvejelser, så vi som pædagogisk personale kan støtte barnet bedst muligt.

I Valby Vuggestue vægter vi at møde børnene hvor de er og med det de har behov for. Vi ved at børn først er modtagelige for ny læring når de er trygge, og derfor justerer vi løbende vores pædagogiske praksis efter de "signaler" børnene udviser.

Flere børn bliver samme morgen afleveret med besked om, at forældrene ikke synes at de er helt sig selv, har sovet dårligt, mv. Under morgensamlingen udviser nogle af disse børn tegn på, at de denne dag ikke har brug for fysisk krævende aktiviteter, men i stedet har brug for ro og nær omsorg. Derfor vælger pædagogerne at ændre på dagens planlægning. Én pædagog bliver på stuen med den gruppe børn der har brug for ro og de læser historier sammen på madrassen, imens tager de to andre pædagoger de resterende børn med på legepladsen hvor de laver de planlagte fysiske aktiviteter.

Gode relationer mellem voksne og børn understøtter, at børnene udvikler selvstændighed og får medbestemmelse samt forståelse for andre børn, herunder betydningen af at være en del af et fællesskab, hvordan man handler i fællesskabet og samtidig har blik for hinandens interesser.

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

"Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse."

Dannelse og børneperspektiv:

Vi anvender vores viden og forståelse til at se på barnets udsagn og adfærd og herigennem få et indblik i hvorledes hverdagen ser ud for barnet. Barnet skal have en aktiv stemme, så værdier og viden tages med videre i barnets liv. Da mange af børnene i Valby vuggestue ikke har et verbalt sprog, vil vores måde at inddrage børneperspektivet på, være baseret på observationer af børnene. Igennem observationer, refleksioner og sparring vil vi have mulighed for at justere den pædagogiske praksis således at børneperspektivet kommer til udtryk i planlægningen og udførelsen af den pædagogiske praksis.

I Valby Vuggestue har vi fokus på at vi tilbyder børnene valgmuligheder når det er muligt, samt at antallet af valgmuligheder er i overensstemmelse med barnets kognitive udvikling.

Fx til morgensamlingen hvor børnene skal vælge hvilke sange der skal synges, ved på skift at vælge en genstand fra en sangkuffert – en ko for "Jens Petersens ko", osv. Men også en mulighed for at vælge imellem to sange om en ko. "Jens Petersens ko" eller "Vi tager med toget ud på landet"

Derudover får børnene mulighed for at vælge fx hvilket pålæg fra pålægssfadet de vil have på deres rugbrød under måltidet.

I Valby Vuggestue justerer vi løbende vores pædagogiske praksis efter de signaler børnene udviser.

Et eksempel kan være at en stue i noget tid har erfaret at de har svært ved at fastholde børnene i aktiviteten omkring morgensamlingen. Ved at gå fra aktiviteten viser børnene pædagogerne at morgensamlingen enten ikke er spændende nok eller at rammerne ej er tydelige. Pædagogerne sætter sig derfor sammen og får lavet en ny struktur for morgensamlingen. De vælger at ændre på rækkefølgen af måltid og sang. Nu starter de med at sidde på gulvet i en rundkreds og synge, inden de går op til bordene og spiser formiddagsmad. De starter og slutter "sang-delen" med de samme to sange hver dag. Nu er alle børn aktivt deltagende til morgensamlingen.

Børnene i Valby Vuggestue er en aktiv del af processerne både før, under og efter aktiviteter. F.eks. hjælper børnene pædagogen med at hente madvognen, børnene deler bestik, tallerkener og kopper ud til hinanden, de bærer selv deres tallerken over på madvognen, når de er færdige med at spise og de hjælper pædagogerne med at rydde legetøj op i de rigtige kasser, når det er tid til oprydning.

I dagtilbudslovens §7:

"Dagtilbuddet skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv."

I dagtilbudslovens §8, stk. 2:

"Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud."

Leg:

Legen har en grundlæggende betydning for barnets personlige og sociale læring og udvikling f.eks. er legen med til at fremme barnets fantasi, selvværd og identitet. Samtidig med at legen bidrager til barnets sprog, virkelyst, nysgerrighed og sociale kompetencer.

Det pædagogiske personale justerer deres praksis således, at de både rammesætter legen så børnene har mulighed for at afprøve sig selv i nye situationer, samt at de også giver plads og rum til at følge børnenes spontane lege. Det pædagogiske personale har ansvar for at støtte og guide børnene i de legerelationer der spontant opstår, samt de mere planlagte og rammesatte lege.

I Valby Vuggestue prioriterer vi børneperspektivet. Det betyder at vi gerne ændrer i en aktivitet, hvis vi kan se at børnenes opmærksomhed bliver fanget af noget andet end det pædagogerne havde tiltænkt.

Et eksempel kunne være en gruppe børn på legepladsen med en pædagog. De skal ifølge ugeskemaet lave en science-aktivitet, hvor de skal udforske vand. De tre børn har fået hver deres spand og pædagogen har sagt at de skal finde nogle ting på legepladsen og putte i spandene, senere skal de putte tingene i vand. Pædagogen har forestillet sig at de bare skal samle få ting, så de har god tid til "hoveddelen" af aktiviteten, som er at se om tingene kan flyde i vand. Et af børnene får øje på sandkassen og løber hen og skovler sand op i hendes spand. De andre børn ser hende og de løber hen til sandkassen og gør det samme. Nu er alle tre børns spande fyldt til randen med sand. I stedet for at se om de indsamlede ting kan flyde, bruger de tre børn og pædagogen resten af formiddagen på at lave "mudder" ved at blande sand og vand.

I dagtilbudslovens §8, stk. 2:

"Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret."

Læring:

Alt giver næring til læring og denne erkendelse stiller krav til det pædagogiske personale om at sætte en tryk ramme hvor det enkelte barn har mulighed for at øve sig og blive understøttet i læringsprocessen.

Børns læring fremmes af øvelse og når man øver sig, så er der en risiko for at man fejler. Det kræver mod og tillid til omverdenen, at turde at begå fejl. Vi mener derfor, at det er centralt, at børnene får tid til at øve sig og eksperimentere både i legen, rutiner, voksenstyrede aktiviteter samt de sociale relationer til børn og voksne. Herigennem får barnet nye erfaringer om sig selv og omverdenen og barnet oplever hvordan det langsomt tilegner sig nye kompetencer. Før børn kan lære skal de være trygge i dels relationen men også i den situation/læringsrum de befinder sig i.

Det er pædagogens opgave at understøtte barnets forsøg med anerkendelse, opmuntring, og evt. verbale og fysiske anvisninger når barnet f.eks. øver sig i at tage jakke på.

Et eksempel kunne være; Et barn øver sig i at hælde vand op under frokosten. Det er lidt svært både at holde godt fast på glasset og samtidigt holde kanden lige over glasset, så vandet ikke ryger ved siden af. Barnet tipper kanden og hælder, barnet får dog tippet kanden lidt for kraftigt og vandet løber over kanten på glasset og ud på bordet. Pædagogen siger, "Hov, der kom vist lidt for meget vand i glasset. Det er okay, vi kan bare tørre det op." Pædagogen hælder lidt nyt vand i kanden, men denne gang kun en lille smule. Pædagogen giver kanden til barnet og denne gang hjælper hun barnet med at hælde op ved at holde hendes hånd på barnets. Barnet får hældt op uden at spilde og pædagogen siger "Du hældte selv vand i koppen".

I dagtilbudslovens §8, stk. 2:

”Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for.”

Børnefællesskaber:

Vi forpligter hinanden på at understøtte alle børns aktive deltagelse i meningsfulde fællesskaber. Vi ved at børn lære og udvikler sig igennem de fællesskaber de befinder sig i. Derfor er vi forpligtet til at etablere samt støtte børnene i de fællesskaber de har eller som de måske ikke er en del af.

Vi arbejder ud fra en tese om at deltagelse i børnefællesskaber skaber fundament for børns trivsel og udvikling.

Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Det er afgørende at børnene oplever at være en del af et fællesskab, hvor man bliver respekteret og lyttet til. Børnene vil altid orientere sig efter et fællesskab og det er vores opgave at tilrettelægge disse fællesskaber.

I Valby Vuggestue arbejder vi med dynamiske børnegrupper. Det betyder at de små børnegrupper bliver etableret på baggrund af aktivitetens fokus og formål. Børnegrupperne er derfor ikke nødvendigvis baseret på alder eller udviklingstrin.

Vi danner også grupper ud fra eksisterende relationer, og vi ser på hvilke børn der kunne tænkes at få en relation under de rette omstændigheder og med den rette støtte fra pædagogerne.

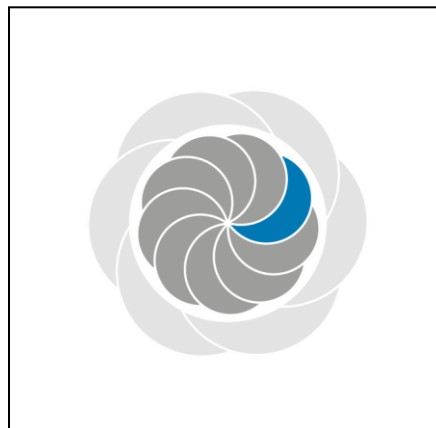
Vi er yderst opmærksomme på at børnefællesskaberne ændrer sig når der er børn der går ud og nye kommer ind og det er vores opgave som pædagogisk personale at fastholde fokus på at udvikle børnefællesskaberne så alle børn har en plads i de fællesskaber vi præsenterer for dem.

Pædagogisk læringsmiljø

Vi har fokus på at skabe et pædagogisk læringsmiljø igennem hele dagen, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

”Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunkt for arbejdet med børns læring.”

I Valby vuggestue vil vi sikre et inkluderende læringsmiljø ved løbende sammen med det pædagogiske personale at arbejde med følgende spørgsmål:

Hvordan sikrer vi, at vi har:

- læringsmiljøer i alle vores rutiner, aktiviteter og leg hele dagen igennem?
- læringsmiljø som altid tager udgangspunkt i både børnegruppen og det enkelte barn?
- fokus på relationen mellem voksen/barn – barn/barn?
- et læringsmiljø, hvor refleksion og feedbackkultur altid tager udgangspunkt i barnets perspektiv og hvor den voksne kan justere sin praksis i forhold til feedback fra barnet?

Plads til leg og læring

Børn vil som udgangspunkt gerne samarbejde og indgå i fællesskaber. Derfor skal vi som voksne være åbne overfor børnenes input og derigennem følge deres lyst til at eksperimentere og undersøge det de er optaget af.

Den pædagogiske praksis skal derfor have en balance mellem vokseninitierede læringsmiljøer hvor der er fastsatte mål for hvad barnet skal lære men hvor der også skal være plads til at barnet kan lege sig igennem alle dagens rutiner og aktiviteter.

- Alle børn skal opleve at deres dag indeholder glæde og succesoplevelser. Dette er en forudsætning for at den optimale udvikling, læring og socialisering kan finde sted for barnet. Derved motiveres barnet til at øve sig og prøve noget nyt.
- Alt efter evne skal barnet have den nødvendige støtte fra de voksne ud fra nærmeste udviklingszone.

Det pædagogiske personale skal kunne balancere mellem at tage styringen og give slip på styringen. Det pædagogiske personale skal hele tiden justere sig i forhold til at placere sig hensigtsmæssigt omkring børnene og være bevidst om at tage rollen som igangsættende, støttende eller observerende.

Hvis barnet skal mærke at det beskrevet læringsmiljøet er tilstede, skal det pædagogiske personale kontinuerligt arbejde med følgende temaer gennem hele dagen:

Organisering:

- Opdeling af børn i mindre grupper med bevidsthed om sammensætninger af børnene ud fra deres behov.
- Fordeling af de pædagogiske ressourcer gennem dagen.
- At alle arbejder ud fra den fælles definerede kerneopgave.

De fysiske rammer:

Alle børn skal opleve at der er inspirerende lege - og læringszoner som motiverer barnet.

Pædagogisk afsæt:

Alle enheder i VVK C er i gang med at implementere og øve elementerne fra "sammen om sprog" og det skal være en tydelig praksis og det skal kunne ses i relationen mellem barn og voksen.

I Valby Vuggestue ser vi læringsmiljøet som det rum der skabes i relationen mellem barn/voksen og barn/barn. Vi er bevidste om at disse relationer skal være prægede af tryghed, tillid og omsorg for at læringsrummet bedste muligt understøtter barnet i at udfolde sit fulde potentiale.

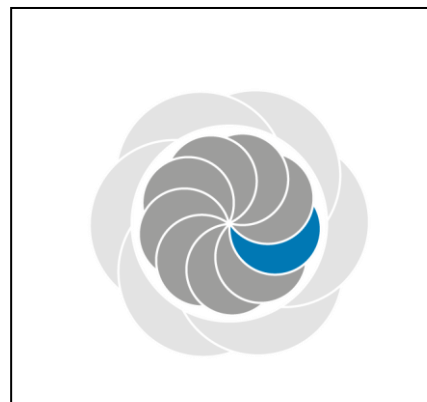
Et eksempel kunne være; En pædagog er på badeværelset sammen med to børn. Børnene har lige spist og de skal nu have tøjet af og skiftet bleer inden de skal sove middagslur. Efter børnene, med lidt hjælp fra pædagogen, har fået taget deres tøj af, tager de selv deres bleer af og smider dem i skraldespanden. Pædagogen tilbyder børnene at de kan sidde på toilettet inden de skal have en ny ble på. Det ene barn siger nej og ser ud til at blive lidt ked af det. Pædagogen spørger det andet barn om hun vil vise hvordan man kan sætte sig op på toilettet. Barnet henter en skammel, som hun stiller foran toilettet, hvorefter hun kravler op og sætter sig på toilettet. Hun griner og smiler til pædagogen og det andet barn. Barnet der før virkede lidt ked af det henter nu selv en skammel, hun sætter sig op på det ledige toilet og kigger på det andet barn. Børnene griner til hinanden. Pædagogen siger "Hvor er I gode, I sidder på toilettet", imens smiler hun til begge børn.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi samarbejder med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring på følgende måde:

I dagtilbudslovens §8, stk. 2:

”Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.”

I Valby vuggestue har vi ansvar for at skabe et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde med forældrebestyrelse, forældreråd, og forældregruppen som helhed.

Ledelsens fokus er at etablere et respektfuldt forældresamarbejde, som kommer til udtryk ved synlig og nærværende ledelse. Her menes både i den daglige pædagogiske kontakt med forældrene, ved sociale arrangementer og forældremøder og lokale traditioner. Vi vægter, at den pædagogiske leder i større eller mindre grad, har et kendskab til alle børn og forældre i enheden. Den pædagogiske leder bevæger sig dagligt rundt i enheden, og prioriterer at være i dialog med forældre og pædagogisk personale.

Ledelsen deltager også aktivt i det mere formelle forældresamarbejde omkring barnets trivsel, udvikling og dannelse. Dette kan være ved de samtaler hvor der skønnes behov for særlig rådgivning og/eller faglig sparring med det pædagogiske personale.

Information fra både ledelse og pædagogisk personale, vil altid sendes ud via vores fælles intranet, Aula. På denne platform vil forældre blive involveret i det pædagogiske arbejde og med billede dokumentation af den pædagogiske praksis og fokus.

Den pædagogiske leder skal sikre en ensartet kvalitet i kommunikationen på den enkelte enhed.

Dette foregår igennem nyhedsbreve som sendes ud 4 gange om året.

Nyhedsbrevene indeholder en overordnet del med beskrivelse af husets fælles tema, samt generel information, formuleret af ledelsen. Dernæst en del, hvor den enkelte stue delagtiggør forældrene i deres pædagogiske fokus og begrundelsen for valg af fokus, samt hvad effekten har været af det givne fokus.

Sidste del i nyhedsbrevene indeholder stuens fremadrettede fokus og hvorledes forældrene kan samarbejde omkring det givne fokus.

Der hænger ugeplaner udenfor hver stue, hvor de aktiviteter der er tilrettelagt, tager udgangspunkt i det givne fokus som er formuleret i nyhedsbrevene.

Den billede dokumentation der bliver lagt ud på Aula er derfor henvist til det fokus der er i den enkelte gruppe og vil primært være af børn i aktivitet. Forældrene kan forvente billeder på Aula en gang om ugen.

Nyhedsbrevene indeholder derved pædagogisk involvering, begrundelser for pædagogisk valg, evaluering af indsats og dokumentation af effekt.

Vi udviser derudover gennemsigtighed ved at have tilsynsrapporter, Valby vuggestues pædagogiske læreplan, mm. synlige på hjemmesiden.

Vi sætter en stor ære i at byde forældrene velkommen i Valby vuggestue og det er derfor den pædagogiske leder der foretager rundvisningen i huset, så lederen påbegynder den første kontakt og derved kan få et kendskab til forældre og deres børn.

Vi er bevidste om, at det er det pædagogiske personale der er "værterne". Det er derfor vores ansvar at hilse på forældrene og byde dem ind i vuggestuen og på den enkelte stue. Pædagogerne skal være skarpe på at forventningsafstemme med forældrene under opstarten/indkøringen og pædagogerne har ansvaret for at spørge ind, hvis de bemærker en ændret adfærd hos en forælder.

I forbindelse med indkøringen har vi fokus på at forældrene får at vide at de altid kan henvende sig til pædagogerne med spørgsmål, nysgerrighed, mv. Det skal gøres klart både i ord og i handling. Forældrene skal opleve at vi tager dem alvorligt og at vi værdsætter det, når de henvender sig. Vi vil gerne have et forældresamarbejde der er præget af åbenhed og tillid. Vi skal kunne tale om det der er svært.

Et eksempel kunne være; Et barn har i en periode haft svært ved at blive afleveret. Stuens pædagoger og forældrene har været i tæt dialog og udfordringen og de har talt om, hvordan der kan skabes en tryk ramme for barnet når hun skal afleveres. Sofie kommer ind på stuen med hendes far. Pædagogen sidder på gulvet med to af de mindste børn på skødet. Pædagogen siger "Hej Sofie". Sofie gemmer sig bag hendes far og løber derefter ud på gangen. Pædagogen tager en bog frem og begynder at læse højt. Sofie løber tilbage ind på stuen og kigger på pædagogen. Sofie smiler og sætter sig ved siden af pædagogen. Sofies far smiler, han får øjenkontakt med pædagogen og siger "Nu er hun klar".

Forældresamtaler:

Forældrene får ved accept af tilbud om plads i Valby vuggestue en opringning fra stuens personale vedrørende opstart og indkøring. Det er her der bliver aftalt en forløb for indkøringen. Udgangspunktet er meget forskelligt fra familie til familie og derfor bliver forløbet tilpasset efter familiens situation.

Forældrene bliver tilbudt en forældresamtale omkring barnets 2 års alder, hvor der er mulighed for at tale om børnehavevalg, samt hvorledes vi ønsker at arbejde med barnets udvikling, læring og dannelse frem til børnehavestart.

Ligeledes bliver der afviklet forældresamtaler i forbindelse med vores halvårige Trivselsvurderinger, hvis vi har en særlig opmærksomhed på barnets udvikling eller hvis vi eller forældrene vurderer at der er behov for at få indblik og forståelse i læringsmiljøet rundt om barnet og barnets udvikling.

Formålet med forældresamtalerne er i dette tilfælde at involvere forældrene i vores arbejde og hvilken plan vi har lagt. Derfor kan der være tilfælde hvor samtalerne bliver afviklet udenfor kadencen ved trivselsvurderingerne.

Vi afvikler ligeledes overleveringssamtaler hvor det giver mening for forældrene. Her har det pædagogiske personale og forældrene en dialog om overgangen til børnehaven og i de tilfælde at det bliver vurderet at der er viden om pædagogiske tiltag der vil være gode for barnet at have med videre. Der er i nogen tilfælde behov for at der også er en børnehavepædagog deltagende til denne samtale.

Yderligere samtaler planlægges og tilbydes efter behov. Forældrene har altid mulighed for at bede om en trivsels samtale og det samme gør sig gældende for det pædagogiske personale.

Dokumentation:

Vi bruger kommunikationsplatformen Aula til at lægge billeder op og nyhedsbreve 4 gange om året, der involverer forældrene i den pædagogiske praksis. Når vi lægger disse billeder og fortællinger op på appen, så er det med hensigt at forældrene kan bruge disse billeder og fortællinger i dialogen med deres barn. På den måde får forældrene mulighed for at tale ind i deres barns liv i vuggestuen sammen med deres barn, også selvom barnet ikke nødvendigvis har et verbalt sprog. Som forældre kan man forvente billeder på Aula en gang om ugen. Det er billeder der dokumenterer de pædagogiske aktiviteter vi har iværksat, men det kan ligeledes være af dagligdagens rutiner, som er et vigtigt pædagogisk læringsmiljø i Valby vuggestue.

Derudover bliver der sendt informationsmateriale ud til forældregruppen når vi påbegynder arbejdet med trivselsvurderingerne og Sprogtrappen, så forældrene er oplyst omkring proceduren og får et indblik i de pædagogiske værktøjer vi bruger som understøttende for tilrettelæggelsen af den pædagogiske praksis rundt om børnene.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Vi skaber pædagogiske læringsmiljøer, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Valby Vuggestue er vi bevidste om, at når et barn mistrives og befinder sig i en udsat position, så er det ikke barnet der skal ændre sig, men os der skal ændre på rammerne omkring barnet.

En tydelig rollefordeling har betydning for hvordan vi tilrettelægger læringsmiljøet, så børn i udsatte positioner kan indgå i relationer og udvikles. Dette gør vi ved at opdele os i mindre grupper, derved kan vi være tættere på barnet og bliver klogere på hvad der virker og hvad der ikke gør og dermed tilrettelægge vores arbejde derefter. Vi skal justere den pædagogiske praksis, så den imødekommer og rummer alle vores børn og deres forskelligheder.

Dette sikrer vi bl.a. ved løbende at tale om trivsel hos børnene i vores børnegruppe samt reflektere sammen over mulige tiltag vi kan afprøve med det formål at højne trivsel hos det enkelte barn. Dette gør vi bl.a. på vores ugentlige stuemøder. Derudover har vi et tæt samarbejde med den tværfaglige support bestående af sundhedsplejerske, tale-/høre konsulenter, støttepædagoger og psykologer. Disse ressourcepersoner er både deltagende på stuemøder, netværksmøder, i praksis og til Ressourceforum.

Et eksempel kunne være; Et barn har længe været utryk ved morgensamlingen og nægter at deltage. Pædagogerne taler om hvordan morgensamlingen er struktureret og hvad de evt. kan gøre anderledes, så barnet vil være trykgere i aktiviteten. Pædagogerne taler om, at dei en periode har afholdt morgensamlingen i det tilstødende ”hopperum”, da der er større gulvplads derinde.

Pædagogerne bliver nysgerrige på, om barnet vil være trykgere hvis de afholder morgensamlingen på stuen der jo er velkendt og knapt så stort et rum. Resten af dagen synger de flere sange siddende på gulvet og madrassen på stuen. Allerede dagen efter afprøver de at afholde morgensamlingen på stuen. Barnet vil nu gerne deltage i morgensamlingen sammen med de andre.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Vi inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Valby vuggestue benytter vi os dagligt af tilbud i lokalsamfundet. Vi mener at børnene skal have mulighed for at opleve nærområdet, i trygge rammer, med deres venner. Barnets kulturelle og æstetiske oplevelser i nærområdet, bidrager til dets identitets udvikling.

Vi besøger:

legepladser, herunder Steins, Troldelegepladsen, legepladsen bag kulturhuset ved Toftgårdsplads. Grønne områder. Vigerslev parken, Søndermarken (hvor vi bl.a. Afholder vores årlige skovtur) Byggepladser, Zoologisk have, spinderiet som har udstillinger efter årstiden/traditioner. Vi tager til Gudstjenester i Timotheus Kirken og børnehavesbesøg for at skabe en overgang fra vuggestue til børnehave.

Derudover kan vi gå på tur i de omkringliggende boligkvarterer i forbindelse med juleudsmykning og ved pyntning til Halloween. Hvor vi kan se hvordan private har pyntet op og hvordan det skaber en sammenhæng mellem hjem, institution og lokalsamfund.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Det Psykiske Rum:

Vi planlægger aktiviteter så alle børn har mulighed for at være med -ud fra hver deres forudsætning. Vi lægger vægt på at alle børn skal føle sig som en del af fællesskabet, men at der samtidig skal være plads til en 'pædagogisk bagdør' hvor barnet støttes af en voksen og har lov til at 'se ting an'

Vi henvender os til barnet ud fra en anerkendende tilgang og udvikler barnet i at blive selvhjulpne, selvstændigt, udsætte behov, føle empati mm.

Det Fysiske Rum:

Inde -rummet:

På stuerne, indretter vi løbende rummet, i flere legezoner som henvender sig til barnets alder/udviklingszone -samt børnenes 'spor' hvad børnegruppen er optaget af.

F.eks. har vi læsekroge, 'buldrer-hjørner' med madrasser til motorisk udfoldelse. Køkken/dukke -kroge. Bilbaner og biltæpper.

Billeder og Piktogrammer, der visualiserer legezonerne og dagligdagens gøremål.

På stuerne er der billeder af børnene: På skamler og skilte. Huse og figurer med navn, fødselsdato, mor, far og søskendes navne mm.

Vi pynter stuerne, efter årstiderne med børnenes egne kreative værker.

Alle stuer holder morgensamling. Hvor børnene synger sange der relaterer til livet/dagligdagen/årstiderne. Vi bruger sangmapper og kufferter.

Alle stuer har adgang til et hopperum/himmelrum, hvor det kan udfolde sig motorisk og rytmisk. Motorisk ved leg på rutsjebane, moduler, balancebræt, sanseplader, yogabolde, drejehjul. Rytmisk ved at spille på instrumenter, danse og synge.

Ude -rummet:

På Legepladsen har børnene mulighed for (især) at udfolde sig fysisk/sansemotorisk. Vi cykler og kører i biler. Går/ løber på bakker, på græs. Vi graver i jord/sand i sandkassen. Plasker i vand og mudder. Hopper på trampoliner og rutsjer på rutsjebaner.

To stuer af gangen er gået sammen om at etablere fysiske læringsmiljøer på legepladsen. Det er læringsmiljøer der kan tages frem og derfor er fleksible. De to stuer står for at tilrettelægge en aktivitet og invitere børnene med. Det er blandt andet restaurant, kiosk og benzintank.

Alle stuer er derfor med i udarbejdelsen af konkreter til aktiviteten og er også alle ansvarlig for et læringsmiljø på legepladsen.

Generelt kan det fysiske læringsmiljø ændre udtryk mange gange i løbet af børnenes vuggestuetid. Børnegrupperne ændrer sig hele tiden og deres udviklingstrin og det pædagogiske fokus følger med.

Derfor bliver det fysiske rum tilpasset hvad børnene er optaget af, hvor de er henne i deres udvikling eller ud fra hvad det kommende læringsfokus er.

Der kan være perioder hvor der er børn i gruppen der har brug for en mere inddelt stue og så er det vores opgave at identificere dette og få det tilrettelagt.

Vi har 8 stuer og derfor kan man sagtens gå på inspiration hos hinanden og låne.

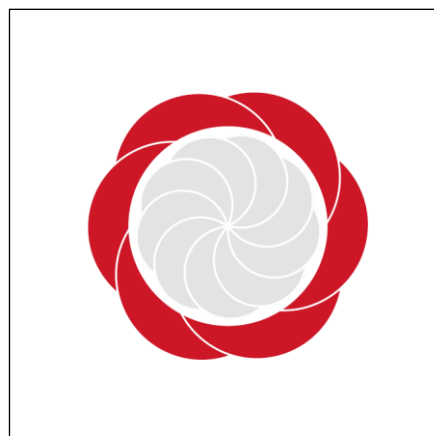
I efteråret 2024 vil vi i personalegruppen indhente en fælles viden om de fysiske læringsmiljøer og arbejde med "Rum og læring", så vi får et endnu større fokus på det fysiske læringsrum.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

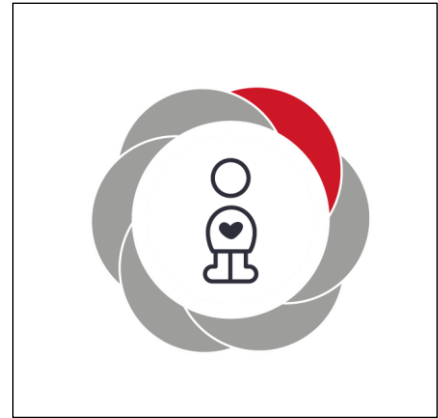
”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Det pædagogiske læringsmiljø i Valby vuggestue understøtter børnenes alsidige personlige udvikling således:

I Valby vuggestue arbejder vi med barnets personlige alsidige udvikling ved at skabe et trygt rum og trygge relationer, hvor barnet får mulighed for at udforske verden og erfare sig selv.

Vi arbejder ud fra en tilgang, hvor vi anerkender at barnet er sin egen selvstændige person.

Derudover giver vi børnene plads til at øve sig i at tage tøj af og på og bl.a. være aktive i oprydningen af legetøj, for at have fokus på temaet i vores hverdagsrutiner.

Vi arbejder derudover med gåpåmod, med mod til at turde gøre egne erfaringer i de læringsrum børnene oplever i institutionen. Samtidig er det vigtigt at understøtte arbejdet med børnenes tålmodighed i aktivitet ved f.eks. puslespil ved ikke at give op selvom brikkerne driller, vente på tur både ved samling og ved måltidet.

Det enkelte barn erfarer at andre børn vil noget andet og på denne måde får de også erfaring med at være et individ i det store fællesskab.

Vi har fokus på børnenes medbestemmelse ved at de frit kan vælge legetøj, ved at gøre det tilgængeligt, samt følge børnenes initiativer og opstille aktiviteter ud fra dette. Derudover kan børnene under måltidet opleve medbestemmelse ved at vælge hvad de ønsker at få på tallerkenen ud fra de valgmuligheder der bliver præsenteret.

Børnene er samlet i alderen 0-3 år og får hermed mulighed for at spejle sig i hinanden og se, at ikke alle kan det samme som en selv. Dermed får barnet mulighed for at hjælpe andre og selv modtage hjælp.

Vi opstiller en ramme, hvor alle børn skal have plads til at udvikle sig ved lige deltagelsesmulighed. Mulighed for at udfolde sig selv og egne interesser. Vi strukturerer dagen ved at opdele børnene i mindre grupper, hvor børnene får mulighed for at se de andre børn ved at deltage i meningsfulde fællesskaber. Samtidig opmuntrer vi børnene til at lære noget nyt, til at fortsætte og blive ved og har fokus på læringsprocessen.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemat:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Det pædagogiske læringsmiljø i Valby vuggestue understøtter børnenes sociale udvikling således:

Børn lærer og udvikler sig i samspil med andre børn. De spejler sig, afkoder og aflæser sociale situationer for at finde deres rolle i fællesskabet. Det er vores opgave som rollemodeller at skabe læringsmiljøer som kan understøtte denne udvikling.

Vi ser børns forskellighed som en styrke og at vise børnene, at vi kan bidrage med forskellige kompetencer i fællesskabet.

Når man skal indgå i fællesskaber, er der en masse spilleregler, man som vuggestuebarn skal lære at indgå i. Det kan være en svær proces, og derfor er vi der for at guide og vise vejen. Man skal lære at sætte egne grænser, men på en hensigtsmæssig måde, man skal gå på kompromis og lade andre komme til, og andre gange skal man stå fast på egne holdninger. Der opstår konflikter som en naturlig del af at indgå i et fællesskab. Vi er som voksne med til at hjælpe i de situationer, men som børnene bliver ældre, jo mere trækker vi os og lader dem løse konflikterne selv, for at styrke deres selvværd.

Vi har fokus på børn i udsatte positioner som skal have en hånd til at navigere og indgå i meningsfulde relationer og føle sig som en del af et fællesskab. Opdeling af mindre grupper som vi gør om formiddagen, kan tilgodese dette. For eksempel ved at tage udgangspunkt i barnets interesse for eksempelvis biler, og derigennem skabe fælles opmærksomhed omkring en leg, som kan styrke relationerne. Vi tager udgangspunkt i barnets ressourcer, som udgangspunkt for relationsdannelse og vurderer, hvilke børn der kunne have gavn af hinanden. Flere eksempler?

Vi italesætter hjælpekultur og vi omtaler hinanden på stuen som venner, så børnene får en opfattelse af at alle har en vigtig betydning i fællesskabet og vi hjælper hinanden når der er behov. Dette mener vi er en vigtig grundsten i den læring vi vil tilbyde børnene og som kan gavne dem videre i livet.

Eksempelvis hjælper børnene hinanden med at tage hagesmækker af. Dette er en

tryghedsøvelse i at lade andre, som ikke er en voksen, hjælpe. Det giver selvtillid og har betydning for at have en vigtig rolle i fællesskabet og at have tillid til sine venner. Vi oplever børn som er opmærksomme på hinanden og giver sut eller et kram til en ven som er ked af det.

Vi har fokus på de forskelligartede fællesskaber vi kan tilbyde børnene. Vi har de mindre fællesskaber som er de små grupper på 3-5 børn, hvor vi kan arbejde mere pædagogisk målrettet. Vi har stue-fællesskabet, som er barnets tætte relationer og dernæst teamet. Vi mødes engang imellem i det helt store fællesskab- hele vuggestuen til f.eks. Sankthansbål på legepladsen eller når julemanden kommer på besøg i december. Når børnene er trygge, udvider vi deres sociale netværk og mødes på tværs af stuer/teams og vi oplever børn som af sig selv søger nye legemuligheder, som f.eks. på legepladsen, hvor de ofte møder børn fra andre stuer. Vi har bl.a. åbne døre om fredagen på begge etager, hvor børn fra andre stuer kan opsøge nye

fællesskaber eller læringsmiljøer. Vi har aktiviteter/traditioner som understøtter det fælles tema i huset, samtidig med at det pædagogiske personale er bevidste om hvor de placerer sig, så børnene har mulighed for en tryk base og der er opmærksomhed på tydelig rollefordeling.

Den voksnes rolle:

Vi skal som voksne være rollemodeller i understøttelsen af børnenes sociale udvikling. Dette gør vi ved at være tydelige i vores mimik og kropssprog, så børnene har nemmere ved at lære at aflæse os og de andre børn. Vi sørger for at være tydelig i vores imitering og italesættelse af følelser og reaktioner, som ked af det, sur og glad. Vi er også opmærksomme på at hjælpe de udsatte børn ind i fællesskaber, som de selv har svært ved at danne. Dette gør vi ved at fremhæve barnets kompetencer og interesser ind i en leg.

Vi lægger vægt på at understøtte børnene i deres udvikling og deler børnene op i mindre grupper, så de bliver set i deres forskelligheder og behov. Samtidig skal børnene også præsenteres for fælles aktiviteter, hvor de ser dem selv i den store gruppe. Dette kan f.eks. være ved samling og måltiderne, hvor det kræver ihærdighed at vente på tur og hvor børnene bliver bevidste om at vi er flere i en gruppe.

Både i de mindre grupper og i det store fællesskab på stuen ser vi ovenstående, ved at børnene bliver glade for at se hinanden og viser interesse for hinanden. Børnene udviser empati og omsorg for hinanden i form af trøst og hjælpsomhed. Samtidig kan vi se det ved at børnene inspirerer hinanden, når de sætter lege i gang, hvor de viser interesse for hinanden.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

”Sprog læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår som blikretning, pludren og gestik, og det kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Det pædagogiske læringsmiljø i Valby vuggestue understøtter børnenes kommunikation og sprog således:

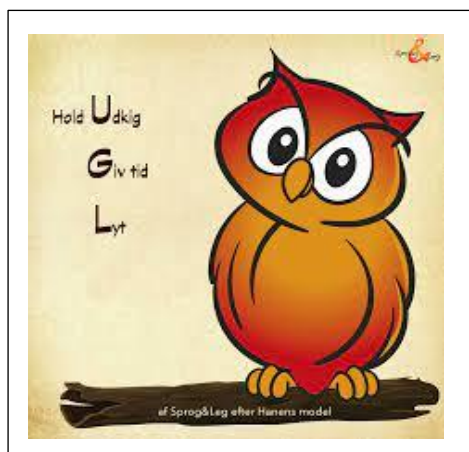

I Klynge VVK - C har vi et sprognærværk som udveksler erfaringer med hinanden, gode råd og inspiration og for at fastlægge en fælles sprogpædagogik og en måde at tale om og udvikle vores sproglige læringsmiljøer for børnene i vores klynge.

I Valby Vuggestue har vi et lokalt sprognætnværk som skal understøtte sprogarbejdet i hele institutionen og med inspiration fra KlyngeSprognætnværket kan igangsætte og guide kollegaer i det sproglige arbejde, for at løfte og vedligeholde den sproglige kvalitet vi ønsker og som vi ved er vigtigt for børns trivsel og udvikling

I VVK C's enheder ser vi pædagogiske medarbejdere, som er i børnehøjde eller under, læner sig frem og ser interesseret ud, når de venter på barnets udspil.

I Valby Vuggestue bruger vi sprogstrategierne som UGL, sprogtrappen, legeark og sprogkufferter. Derudover laver vi dialogisk læsning, sanglege, rim og remser, mv. Vi har stor fokus på at benytte sprogstrategierne i vores hverdagsrutiner. Det betyder at vi har fokus på at skabe sproglige læringsmiljøer for børnene i alle hverdagens rutiner, fra garderobe til bleskift. Vi arbejder med sprogstimulering gennem hele dagen. Det er vores fokus i vores rutiner, i overgange og samspil og i vores fysiske indretning af læringszoner og miljøer.

Vi arbejder med et sprogligt udviklingsredskab som hedder Sprogtrappen. Det skal understøtte vores sproglige arbejde med børnene og hjælpe os med at målrette den videre sproglige udvikling.

Sprogtrappen viser børns typiske sprogudvikling. Det er både et fysisk materiale og en digital udgave. Den er opdelt i forskellige pejlemærker og alderstrin.

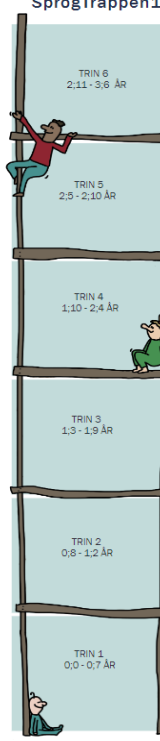
Vi bruger det i forbindelse med vores halvårige Trivselsvurderinger (TOPI), som giver os et samlet billede af, hvor børnene er i deres udvikling og samtidig viser hvor vi skal lægge vores fokus for at understøtte barnets videre udvikling.

Vi bruger det stuevist, hvor alle i gruppen udfylder deres del og det samles til en fælles vurdering af barnet.

Man skal vurdere barnet ud fra hvad man ser barnet gøre 80% af tiden.

Sprogtrappen læser man nedefra og op og derfor vil det naturligt vise hvor man som pædagogisk personale skal arbejde hen imod.

Sprogtrappens pejlemærker er som tandhjul, det vil sige at når der sker en udvikling inden for et pejlemærke, så vil det automatisk påvirke de andre og der vil dermed ske udvikling på flere områder.

SprogTrappen1	FORMELT SPROG	FUNKTIONELT SPROG	LEGEUDVIKLING	FÆLLES OPMÆRKSOMHED OG PEGEGESTIK	HOGNITION	RELATIONER OG SOCIALT SAMSPIL
 <p>TRIN 6 2:11 - 3:6 ÅR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger komplekse sætninger med 6-8 led. - Anvender flydende grammatikale bøjninger som nutid/dådd eller ental/fortal. - Forstår dådd og fremtid i samtale og fortælling. <p>NB: Barnets udtale ligner i stigende grad de voksnes (målsproget).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan tale om fraværende genstande, personer og hændelser. - Kan drøjtage aktivt i rim, renser og sanglege (ikke færdig). - Samtaler med andre børn og voksne med flere turtagninger. - Kan udføre opgaver eller handlinger ud fra sproglige retningslinjer. <p>NB: Barnets udtale ligner i stigende grad de voksnes (målsproget).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Indgår verbalspil og aktiver i simple rolle-, forestillings- og fantasilege. - Er opmærksom på andre barns leg og udvikler egne erfaringer herigennem. - Forsøger at løse simple konflikter eller problemer i leg sprogligt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udtrykker kommunikative hensigter sprogligt understøttet af pegegestik og kropslige positioner. - Forstår, at egne hensigter kan være forskellige fra andres. - Begynder at udvikle mentalisering (fortælle) af fælles handlinger. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser vedvarende opmærksomhed i selvvalgte aktiviteter. - Kan følge en voksens beskrivelse og udføre korte simple bestydelser med to-tre informationer. <p>NB: Barnet behøver stadig hjælp til at lukke forstyrrelser ude.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan udtrykke forskellige følelser. - Bruger fortællinger og fantasi til at skabe relation til andre børn. - Udfører lege eller spil og inviterer andre børn med. - Forstår regler og opgaver, når de ændres. - Kan udføre små opgaver i rutiner.
<p>TRIN 5 2:5 - 2:10 ÅR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger navneord og udsegsord. - Bruger sætninger med 3-5 led. - Anvender grammatikale bøjninger både nings og fornt. - Lærer ca. 70 nye ord om måneden, ca. to pr. dag. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan følge simple instruktioner fra andre. - Udtrykker behov verbalsprogligt. - Bruger "hvad" og "hvornår" spørgsmål. - Indgår i samtale med egne spørgsmål og ryghenighed. - Udtrykker sprogligt egne ideer og anskel om relationer til andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leget velkendte rolle- og forestillingslege. - Bruger verbalt sprog til at forhandle og udvikle leg. - Bruger egne erfaringer fra omverdenen i leg. - Er opmærksom på og efterfølger andre barns gestik, handlinger, ord og sætninger i leg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Indgår i fælles opmærksomhed med andre børn. - Anvender gestik og fagter til at understøtte ord og sætninger. - Efterfølger andres pegegestik. - Indgår i kommunikative samarbejder med andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Har interesse og motivation for at udforske nye steder og handlingssejver. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nyder at ligge på eller indgå i lege med andre børn. - Udviser omsorg for andre. - Udviser relationer ved hjælp af kommunikation og verbalt sprog. - Udtrykker egne ønsker kommunikativt eller sprogligt. - Siger fra ved ulyst til relation, aktivitet eller samspil.
<p>TRIN 4 1:10 - 2:4 ÅR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kombinerer ord til ordkombinationer (plivots). - Benævner genstande, personer og handlinger. - Gradvis forståelse af forholdord (op-ned), mængder (mere og igen), modsætninger (varm-kold), størrelse (stor-lille). 	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunikerer tydeligt egne behov i rutiner og aktiviteter. - Udtrykker sig i stigende grad vha. ord og eller ordkombinationer. - Kan indgå i simple samtaler og lytte til korte historier. - Udtrykker, at genstande/personer kan være til stede eller væk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leget forskellige funktionslege. - Indgår i simple konstruktionslege. - Deltager i musiklege med andre børn. - Tager kommunikative og sproglige initiativer til leg med andre børn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger pegegestik og ord/ordkombinationer til at invitere andre børn til fælles opmærksomhed. - Peger både imperativt (giv mig) og deklarativt (fortæl mig om) for at dele følelser og erfaringer med andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan have fokuseret opmærksomhed på én ting ad gangen. - Kan vende tilbage til sin leg efter afbrydelse. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tager initiativ til og tager selv ture i samtale. - Udviser tilfredshed, når en handling lykkes. - Er opmærksom på og efterfølger andres handlinger. - Udviser tillid og gensidigt respekt i kontakten. - Kan navne på andre børn og familiemedlemmer.
<p>TRIN 3 1:3 - 1:9 ÅR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Siger de første ord. - Bruger lydord som "mm mm" (læskert), "ai" eller dlyde som "vov" og "ny". - Forstår mellem 100 og 210 ord; forstår hurtig nye ord. <p>NB: Barnets udtale ligner endnu ikke de voksnes (målsproget).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Udtrykker kommunikative hensigter både hjemme og i dagtilbud og til forskellige personer. - Forstår ord og udtryk for følelser og indgår i turtagning omkring følelser. - Udtrykker overdragelse/turtagning. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leget med genstande og udforsker, hvad de kan (funktionsleg). - Begynder at lege symboliske lege med uden en genstand. - Rollelege spiller typisk adfærd fra voksne: lege gule, jule eller made en bams eller legge i bog. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender kombinationer af ord og pegegestik til at kommunikere hensigter. - Forstår, at to personer kan have et fælles mål i et kommunikativt samarbejde. - Anvender både imperativt (giv mig) pegegestik, og deklarativt (fortæl mig om) pegegestik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan udføre målrettede handlinger og initiativer. - Kan fastholde sin opmærksomhed i kort tid. - Er vedholdende i at opnå kommunikativ respons fra andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deltager og udtrykker følelser som vrede, glæde, frygt eller reserverethed. - Skelner mellem kendte og ukendte personer. - Efterfølger ansigtsmimik og handlinger i samspillet med andre. - Overdrager genstande til andre som del af en leg.
<p>TRIN 2 0:8 - 1:2 ÅR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pludrer med sig selv eller i samspil med andre. - Pludrer et stavelsesbåret. - Forstår ca. 25 ord. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender pludreløse, kommunikative pegegestik eller mimik som svar på henvendelser. - Dør opmærksom på sig selv gennem forskellige typer kommunikation. - Nivker og roter på hovedet for hlv, "ja" og "nej". 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan indgå i give-tage-samspil. - Deltager opmærksomt i tre-tal, klappe-lege og sanglege. - Kan efterligne enkelte handlinger og lyde med legstøt (fx bams, dukke, kommunikation). - Viser interesse for billeder og indgår i imitationslege. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan indgå i fælles opmærksomhed med en anden. - Anvender pegegestik, ansigtsmimik eller fagter til at dirigere en andens opmærksomhed i en bestemt retning. - Bruger deklarativt pegegestik til at få adgang til genstande eller handlinger. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser fokuseret opmærksomhed på genstande, mennesker og ansigtsmimik. - Bruger lyde og pegegestik til at få eller fastholde opmærksomhed. - Begynder at udføre egne handlinger og rutiner. - Følger den voksnes pegerebning med blikket. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deltager i turtagninger ved hjælp af pegegestik og ansigtsmimik. - Kan genkende sig selv i et spejl. - Forstår respons fra andre og efterfølger andre. - Reagerer på berøring og nyder social kontakt med andre.
<p>TRIN 1 0:0 - 0:7 ÅR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Barnet kurrer med lyde forrest i munden. - Lydene ligner mere og mere pludreløse og sprolyde. - Pludreløse er først vokaler og gradvist vokaler og konsonanter. - Reagerer på stemmer og sit eget navn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Søger øjenkontakt og besvarer kontakt. - Lydene ligner mere og mere pludreløse og sprolyde. - Reagerer på tale ved selv at leve lyde. - Begynder på turtagning med andre ved hjælp af ansigtsmimik, smil og lyde. 	<ul style="list-style-type: none"> - Udviser interesse for personer, genstande og handlinger. - Tænkler ud efter genstande og vil holde. - Kan frembringe lyde. - Kan indgå i rodet samspil med en omsorgsperson. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger ansigtsmimik og fagter for at få andens opmærksomhed. - Forsøger at efterligne andres lyde og ansigtsmimik. - Kan gradvist anvende kommunikativ gestik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er opmærksom på personer og handlinger i omgivelserne. - Kan have øjenkontakt med omsorgspersoner. - Udviser gradvist en forståelse for indblik/meklede i hyppige rutiner og ritualer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruger ansigtsmimik, hænder og krop til at skabe kontakt og samspil med omsorgspersoner. - Reagerer på berøring og nyder social kontakt. - Begynder at udføre egne handlinger og rutiner. - Lader blikket følge den voksnes berøring.

Må ikke kopieres, udsendes eller offentliggøres.

© Copyright Muel Pia Thomsen

Vi har fælles temaer i huset, hvor sprogindeksningen også er et fokus. Vi arbejder målrettet med legeark og sprogkufferter og vi har det på ugeskema for hver stue.

Vi bruger bøger som understøttende sprogarbejde ved dialogisk læsning. Dette er med til at bidrage til børns hukommelse, indlæring af ord, kobling af ord og figurer og fantasi forståelse.

Dialogisk læsning handler helt grundlæggende om at have en dialog med det barn eller de børn, som man sidder og læser sammen med. Metoden er baseret på en generel teori om, at erfaring og øvelse styrker barnet sprogligt, og at ord avler ord. Det vil sige, at jo mere et barn præsenteres for forskellige ord, og i denne sammenhæng understøttet med billeder og eventuelle konkrete i form af fysiske ting, desto mere sikker bliver det enkelte barn i at bruge ordene selv. Ved at være sammen med en voksen og andre børn om en billedbog evt. kombineret med understøttende ting fra en sprogkuffert, får børnene positive læseoplevelser, hvor der er plads til dialog. Og netop samtalen er omdrejningspunktet i dialogisk læsning, hvor det at bruge sproget i meningsfulde sammenhænge er med til at fremme børns sproglige udvikling.

Dialogisk læsning i Valby Vuggestue er primært henvendt til de større børn, da det jo netop er samtale baseret. Alle stuer har adgang til forskellige former for bøger med forskelligt indhold, så der er mulighed for at fange alle børns interesse i forhold til, hvad de er optaget af i en given periode. Det kan fx. være 'Gurli Gris', køretøjer/arbejdsmaskiner eller 'Lotte/Totte' bøgerne. Som tilføjelse har vi sprogkufferter med netop dialogisk læsning, hvor der til den bog, som ligger i kufferten, er tilføjet fysiske ting, som understøtter væsentlige situationer eller handlinger i bogen. Her benytter vi os ofte af det funktionelle sprog, som er mere flydende tale med længere sætninger. I forhold til de mindre børn vil det typisk være pegebøger, som vi gør brug af, hvor vi primært benytter det formelle sprog og tydeligt udtaler de ord, som vi har fokus på.

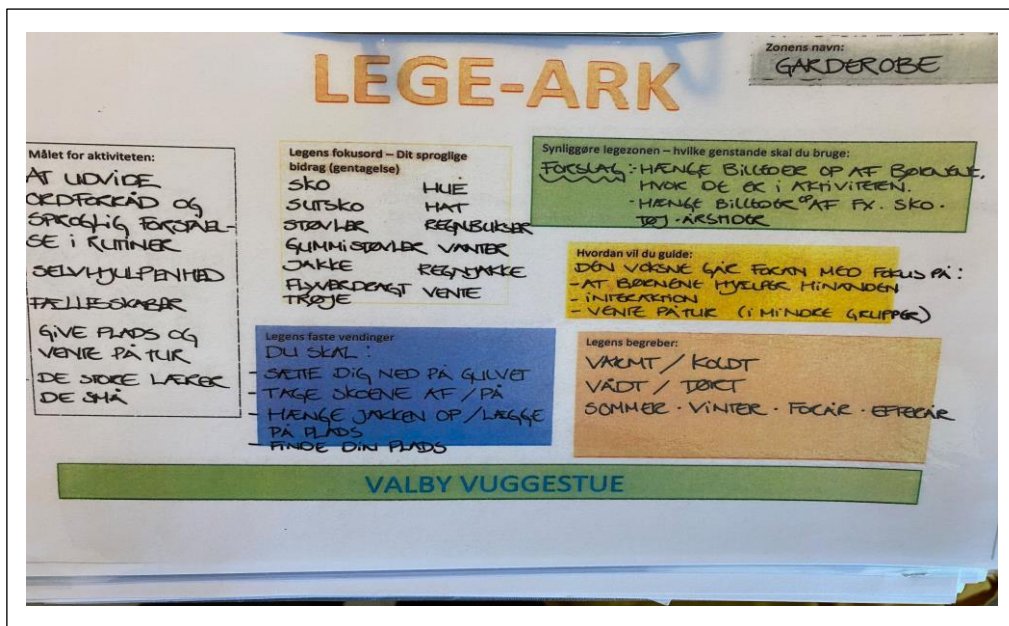
I Valby Vuggestue har vi fokus på at arbejde med børn i mindre grupper om formiddagen, så vi kan arbejde fokuseret og målrettet, b.l.a. med sprogingdsatsen. Derved kan vi bedre møde barnet ved at spejle både det talte sprog og kropssproget i den givne aktivitet. I den lille gruppe kan vi have øje for barnets kommunikerede intentioner. De små grupper tilpasses ud fra aktivitetens formål og grupperne kan dermed være med børn i samme alderstrin eller på tværs af alder. Fokus er, at de forskellige aktiviteter tilpasses børnenes udviklingstrin og med det sproglige formål for øje.

Det er essentielt for børns sproglige udvikling, at vi voksne er rollemodeller og bevidste om dette. Derfor er vi opmærksomme på vores ansigtsmimik, blikretning, øjenhøjde og toneleje. Vi bruger understøttende sprogmaterialer, såsom legeark og sprogkufferter i hele institutionen. Vi er opmærksomme på og indretter os efter læringsmiljøer som har et sprogligt afsæt, visuelt og funktionsmæssigt. Vi har derfor placeret legeark i vores rutiner, som hjælper de voksne til at have fokus på sprogstrategier igennem hele dagen.

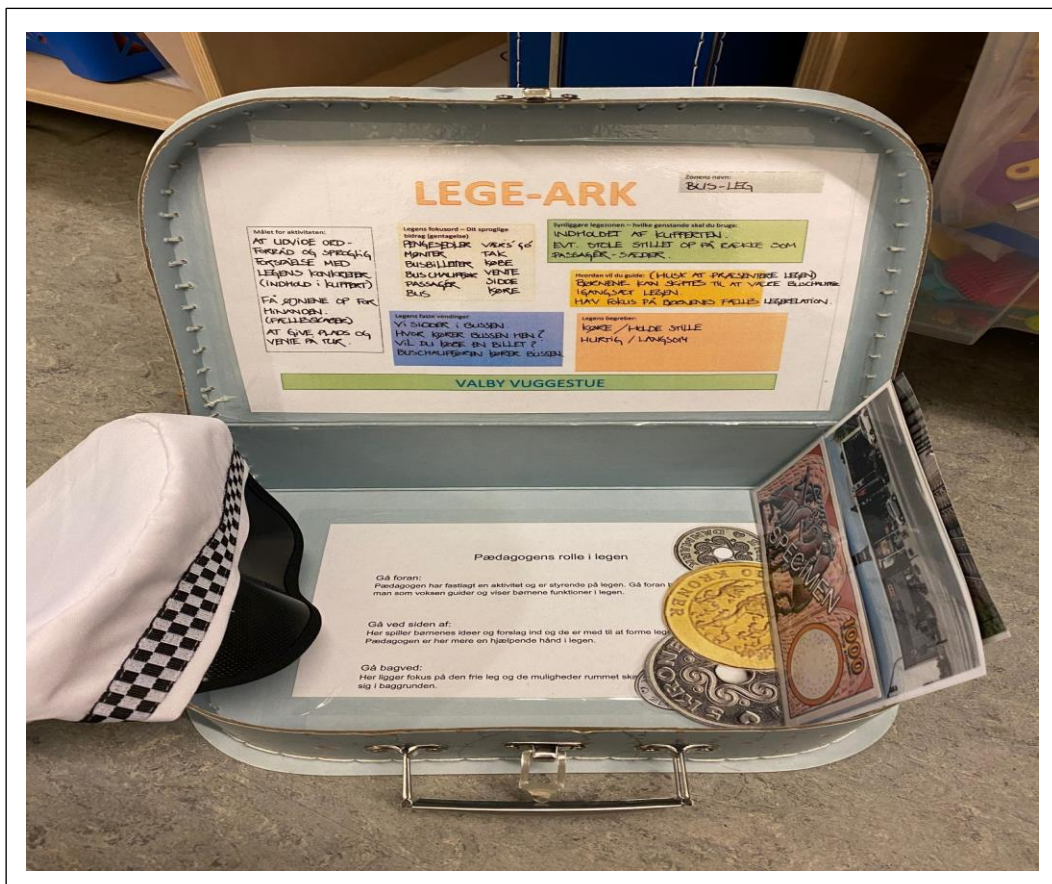
Vi er opmærksomme på vores positionering i rummet og hvordan vi guider i leg og relationer, så vi understøtter særligt de børn som er sprogligt udsatte. Om vi går foran, bagved eller ved siden af i legen, har betydning for muligheden for læring for det enkelte barn. Vi skal give børn en masse erfaringer med sprog. Vi skal tilbyde dem mulighed for at lære sprog både lydligt og med visuel understøttelse.

Vi skifter mellem at tale og være lyttende og guider børnene i samtaler med hinanden. Dette kan vi især gøre omkring måltidet, da dette er en ideel situation for at udvide sprogforståelsen i den sociale interaktion.

Vi har fokus på at børn lærer gennem samspillet med andre børn, og dermed lærer de også sproglige kompetencer. Venskaber og relationer er derfor væsentlige for at børnene udvikler sprog og derfor skal vi hjælpe dem som har svært ved dette, da det ofte hænger sammen med mangel på sproglige kompetencer.

Eksempel på legeark
Eksempel på sprogekuffert

Det Sproglige læringsmiljø:

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med voksne samt i fællesskaber med andre børn. I sprogmiljøer, hvor rammer og indhold er bevidst tilrettelagt, skabes de bedste forudsætninger for at give børn forståelse og læring til at udvikle sprog. I Valby Vuggestue er der især tre områder, som skaber det gode sproglige læringsmiljø: Det fysiske sprogmiljø: Vi bestræber os på dagligt at skabe tydelige og afgrænsede legezoneer på gulvarealer på stuerne samt ved brug af ophængning på væggene som en ekstra understregning af den pågældende legezone. Fx. bil zoner, Lego zoner, køkkenlegs zoner, boglæse zoner. Det er vigtigt, at børnene har adgang til specifikke og relevante materialer og ting i børnehøjde, så de selv kan vælge en aktivitet. Når legetøjet er stillet op i legezoneer kan børnene gå til og fra aktiviteten. Den voksnes rolle er at gøre børnene nysgerrige ved at gå foran og guide og tilrettelægge samt italesætte, hvad legens indhold er og kan.

Rammesætning for sprogindlæring:

I den pædagogiske praksis er det vigtigt, at vi sørger for, at alle børn får sproglige deltagelsesmuligheder. Herved får børnene erfaring med at anvende sproget i forskellige læringsammenhænge, som sker ved aktiviteter og lege, i rutinerne i dagligdagen.

Fx via: - skiftesituationen på badeværelset. Det kan være, når den voksne er en til en med et barn, som ligger på skiftebordet. Det ro og nærvær, som opstår, som giver tid og plads til at sætte ord på handlinger og ting.

Selvhjulpenhed:

Her er der især fokus på det formelle sprogbrug med tydelig guidning. Det kan også være flere børn, som sidder sammen og skal tage tøj af og på, hvor den voksne sætter ord på ting og handlinger og børnene gentager og tager imod beskeder samt spejler sig i hinanden.

Måltidet:

Vi sætter ord på handlinger, hvad vi spiser, børnene er deltagende og ser hinanden.

Samtaler i hverdagen:

Gennem hele dagen i Valby Vuggestue er der fokus på samtalen. Det er lige fra om morgenen, når børnene ankommer, hvor vi bygger videre på historier, der `kommer med` hjemmefra. Oplevelser i løbet af dagen i aktiviteter og rutiner samt i situationer, som har været: `kan du huske, da....`.

Til alle daglige rutiner i Valby Vuggestue knytter sig et legeark til den pågældende aktivitet såvel som ved lege, hvor der er tilknyttet legeark til vores sprogkufferter. Fx. har vi i garderobes, på badeværelser og på stuerne legeark hængende med fokus ord og begreber tilknyttet rutiner: fx. `Vaske hænder`, `tage tøj på`, `vi drikker og spiser` mm. Interaktion mellem barn og voksen:

I Valby Vuggestue har vi et skærpet fokus på, hvordan vi interagerer sprogligt med børnene i forhold til alder både verbalt og nonverbalt. Samt, hvor vigtige vi er som sproglige rollemodeller. Dette kommer især til udtryk via systematisk tilrettelagte aktiviteter med fx. vores sprogkufferter og legeark, som ligger i alle sprogkufferter med det formål at understøtte legen med forskellige ord og begreber og sætninger, som gentages løbende gennem en aktivitet. Fx. i køkkenlegen: At hælde, at spise, at give, at røre rundt mm, hvor hver handling og ting understøtter sprogtilegnelsen.

Legen som helhed er vigtig og essentiel som en øvebane for børns kommunikation og ordtilegnelse, så vi bedst muligt styrker det enkelte barn hen imod børnehavestart.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse således:

Vores pædagogiske læringsmiljø understøtter udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse således:

Vi har indarbejdet krop og bevægelse i vores rutiner og aktiviteter. F.eks. rutinen på badeværelset, hvor en voksen og en gruppe børn befinder sig. Den voksne beder børnene om at sætte sig ned og tage deres sutsko af. Børnene prøver ihærdigt at åbne deres sutsko og få dem af ved hjælp af støtte og guidning fra den voksne. Ved fortsat at støtte og guide, tager børnene resten af deres tøj af. Børnene tager ved eget initiativ deres bleer af og går efterfølgende hen og putter dem i skraldespanden.

Når børnene sidder og leger ved bordene og en genstand falder på gulvet, opfordrer den voksne altid barnet til at kravle ned og samle genstanden op. På denne måde oplever barnet at kroppen også kan bruges som middel til selvhjulpenhed. Derudover er stole og trapper også indstillet således at børnene selv kan kravle op og ned.

Når vi er på tur med børnene, er der f.eks. en voksen der guider børnene til at kravle op i vognene selv. De børn der kan gå, vil på skift gå ved siden af klapvognen og opleve kroppen som aktiv i forhold til transport rundt i nærområdet.

Vores legeplads er også indrettet til at kunne give børnene varieret kropslige og sansemæssige oplevelser, med bakker med græs, skovbund med blade og jord, sand, rutsjebaner og gynger osv.

Vi arbejder meget med sanser i forbindelse med årstiderne og traditionerne både inde og ude. Vi har ugeplaner, hvor vi en til to gange om ugen har fokus på sanser gennem krea-forløb og udforskning af naturfænomener, frost/vand, sand og jord. F.eks. Påske, lege med vand, vat og plante karse.

Kropssprog: De fleste af vores børn skal klare sig i grupper med andre børn, hvor halvdelen ikke har et verbalt sprog, derfor er det også den voksnes opgave at guide og vise hvordan man kommunikerer med andre børn/voksne. Det gør vi ved at sætte ord på børnenes kropssignaler, gestik, når de viser med kroppen at de vil noget eller der er noget de ikke vil.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Det pædagogiske læringsmiljø i Valby vuggestue understøtter at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science således:

Natur:

Vi har fokus på årstiden og hvad de forskellige årstider kan. Der bliver derved opstillet aktiviteter, der er tilpasset og tilrettelagt ud fra årstiderne. Det betyder, at vi både arbejder inde og ude med de naturfænomener, vi oplever. F.eks at mærke på sneen og bygge en snemand på legepladsen, tage snebolden med ind og se den tø, mærke på den som den smelter, smage og se den blive til vand.

Udeliv:

Vi præsenterer børnene for et rigt udeliv. Vi har en stor legeplads som rummer sanseoplevelser, med forskellige underlag, græs, asfalt og jord, sand osv. Vi har blomster som vokser op når det bliver forår, æbletræet som vi nyder godt af hvert år, ser processen i at æbler modnes og vi kan tage dem ned og spise dem, eller presse dem og lave æblejuice. Børnene er med i processen og lærer om naturen derigennem.

Vi har et fokus på legepladsen som læringsmiljø i klyngen, så vi vil opdele vores legeplads i zoner som skal understøttes visuelt. Eksempelvis er der et område hvor der er fokus på krible/krable dyr. Vi bruger forstørrelsesglas til at undersøge dyrene tæt på. Alt efter vind og vejr, er børnene med til at se naturens og vejrets påvirkning af udemiljøet, og en begyndende forståelse af verden.

Vi kan grave efter regnorme og snegle bagved bålhuset, hvor der er fugtigt. Bladene, som falder fra træerne om efteråret, som vi samler sammen og bruger til kreative projekter indenfor, som bruges til op pyntning eller sanselige oplevelser. Det giver børnene en forståelse af sammenhængen i naturen.

Vi har plantekasser hvor der kommer krydderurter i. Vi henter vandkander så vi kan vande blomster og krydderurterne og se dem vokse. Vi plukker ribs i en busk og smager på dem, smager at de er sure, og hvornår de er klar til at spise.

Vi besøger nærområderne som har kaniner, fugle, fasaner og gæs, så børnene bliver præsenteret for deres miljø omkring dem.

Science:

Vi arbejder med at give børnene en begyndende forståelse for former og matematisk forståelse, ved at tælle f. eks. til morgensamling, hvor mange børn er kommet osv. Vi tæller f.eks. hvor mange ben har en edderkop eller mariehøne.

Vi har med temaet Frost arbejdet med nedfrysning af dyr og andre figurer, som børnene skulle se om de kunne få fri fra isblokken og se dem optø. Det blev gjort på de enkelte stuer og på legepladsen med andre stuer. Vi fik en fornemmelse af at isblokken var kold og våd, og der var forskellige former på isblokkene, så børnene får en begyndende forståelse af formen rund og firkantet.

Eksempel: Vi har været ude og lege i sne og bygget en snemand sammen, men vi havde ikke en gulerod at give den som næse. Så vi snakkede om den snemand, vi har i vores bog, der taber sin gulerodsnæse, fordi han smelter. Vi havde en kasse med sne inde på stuen, så vi kunne holde øje med, hvad der skete med sneen. Når børnene vågnede fra deres middagslur, var der kun lidt sne tilbage. Et barn på 2,5 år siger: "Snemand taber sin næse, sneen er smeltet." Børnene fik lov til at røre ved den sne, der var tilbage.

Vi hopper i vandpytter på legepladsen, hvor store som små får en oplevelse af vandet, som sprøjter op på benene og op i luften. Der bliver hentet spande hvor man kan putte vandet op i og hen til sandkassen hvor der kan laves mudderkager. Vi bruger vandløbet, hvor man kan se vandet løbe helt ned i sandkassen, og man kan mærke det, og tale om, om det er varmt eller koldt.

Vi sætter ord på, hvordan vejret er og dermed hvilket tøj børnene skal have på. Hvis solen skinner, skal man have solcreme på, når det regner, skal man have regntøj på. Husets temaer som f.eks. Frost, bliver inkorporeret i ugeplaner og som børnene bliver tilbudt i løbet af en uge. Der bliver arbejdet i forskellige materialer og deles inspiration mellem stuerne, som giver en fælles tråd i huset.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Det pædagogiske læringsmiljø i Valby vuggestue sikrer, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I Valby Vuggestue er det pædagogiske måltid en vigtig del af barnets dag, det er et tidspunkt hvor vi samles i det lille fællesskab og ser hinanden i øjnene og taler sammen om hvad vi har lavet i løbet af formiddagen. Kulturen omkring måltidet er præget af brugen af sanserne og det æstetiske kommer til udtryk med farver, dufte og former.

Oliver og Anders sætter sig op til bordet og smiler til Viola og Yrsa som allerede sidder på den anden side af bordet. Pædagogen Katrine smiler til børnene og spørger dem om de er sultne, børnene svare ja. Katrine giver børnene en tallerken med rød suppe og beder børnene om at dufte til den, Oliver siger den dufter godt og at den er pæn, Katrine fortæller børnene at det er en rød tomatsuppe og spørger børnene om de vil have creme Freis på Anders siger ja og Katrine giver en the ske med hvid creme fraiche i Anders' suppe og Anders røre lidt rundt og smiler. Han siger det ligner en snurretop og viser det til Oliver, Oliver kigger på Katrine og beder om også at få creme fraiche på.

I Valby Vuggestue har vi flere traditioner vi arbejder med i løbet af året, vi mødes eksempelvis i et fællesskab omkring fastelavn i februar måned, vi arbejder med flere forskellige ting løbende op til selve fastelavnsfesten. Børnene får lov til at udfolde sig kreativt og komme med deres eget udtryk i skabelsen af forskellig fastelavnspynt, derudover styrkes fællesskaber på tværs af alder og køn i sammensætningen af børnegrupper i både kreative projekter men også i sproglige og fysiske projekter vi har i forbindelse med fastelavnen.

Oliver gider ikke at lave fastelavnspynt, men da Anders og Viola synes det er sjovt vil Oliver også godt prøve. Oliver ser på hvordan de andre i gruppen gør, og dette er med til at fremme hans lyst og fantasi i det kreative arbejde. Sammen bliver der talt om begivenheden fastelavn, udklædning og hvad der skal ske i vuggestuen til denne tradition. Både Anders, Viola og Oliver bliver inddraget og kommer med forskellige ideer til hvilke farver fastelavnspynten skal være. Pædagogerne er med til at skabe lige deltagelsesmuligheder for hvert enkelt barn i aktiviteten, så både Anders, Viola og Oliver får en følelse af at være en del af et børnefællesskab.

Til halloween er en gruppe børn med til at købe græskar, hvorefter børnene er med til at dekorere græskar eller udsmykke græskarlygter. Samtidig kan vi gå en tur i det nærliggende villakvarter, hvor husene har pyntet op til halloween og på den måde skaber vi en sammenhæng mellem traditioner, kultur, æstetik og brugen af nærområdet.

Køkkenet i Valby vuggestue er med til at danne sammenhæng imellem årstiderne, traditionerne og børnefællesskaberne. Køkkenet har et årshjul, hvor de har fokus på en bestemt råvare i sæson, som understøttes i madlavningen og i form af pædagogiske aktiviteter. Der er f.eks. i august fokus på krydderurter, hvor stuerne får forskellige krydderurter ud på stuerne, som børnene kan smage på og dufte til. Derudover får de mulighed for at lave krydderurtesmør til eftermiddagens boller. På denne måde er der en tråd imellem de temaer vi arbejder, dagen som helhed og de pædagogiske aktiviteter.

Som pædagogisk personale er vi også opmærksomme på at børn i sig selv er kreative, hvilket vi skal understøtte. Vi er opmærksomme på at vores opgave er at motivere og inspirere ved at gå foran og etablere grupper, hvor børnene kan blive inspireret og motivere hinanden.

Evaluering

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

I Valby vuggestue har vi brugt SMTTE modellen som et arbejdsredskab, både til at planlægge udføre men også evaluere pædagogiske aktiviteter, handleplaner for praksis eller for enkelte børns udvikling.

Evalueringen af vores praksis, handleplaner og SMTTE-modeller ses også på de enkelte stuer og andre planlagte møder. Her bliver der både mundtligt og skriftligt evalueret over det pædagogiske arbejde. Da evalueringen ligger som fast punkt på stuemødernes dagsorden.

Derudover bruger vi Trivselsvurderingerne som afsæt til at evaluere og justere praksis. Hvor data fra Sprogtrappen ligeledes indgår.

Evalueringerne er primært baseret på observationer fra stuens pædagogiske personale, andre pædagogiske personaler fra huset, eller vores tilknyttede ressource team.

Derudover har Valby vuggestue medarbejder repræsentanter med i både klyngens pædagogiske udvalg, samt klyngens sprognetwork. Her er der løbende observationer i klyngens institutioner ud fra KIDS-observationsskemaer.

I Valby vuggestues pædagogiske udvalg, samt sprogetværk, har vi også fokus på evalueringsdelen af vores arbejde, her bliver der ofte evalueret på både sammensætningen af den pædagogiske praksis, i form af mødestruktur og indhold, samt udarbejdelsen af overordnede temaer for dagligdagen i børne og voksen højde.

På personalemøderne er der løbende indlagte evalueringer, hvilket er med udgangspunkt i evalueringsmateriale vedrørende læreplanen. www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Valby vuggestue udsender nyhedsbreve 4 gange om året til forældrene. I disse nyhedsbreve er der refleksioner og evaluering af de tiltag der har været iværksat og dette vil indgå i den samlede lovpligtige evaluering, da nyhedsbrevene har stor fokus på effekten for børnene.